

Народна банка на Република Северна Македонија

ДИРЕКЦИЈА ЗА МОНЕТАРНА ПОЛИТИКА И ИСТРАЖУВАЊЕ

Најнови макроекономски показатели Преглед на тековната состојба

август 2021 година

Најнови макроекономски показатели

Преглед на тековната состојба – влијанија врз монетарната политика

Прегледот на тековната состојба има за цел да даде осврт на најновите макроекономски податоци (мај – јули 2021 година) и споредба со последните макроекономски проекции (април 2021 година). Со тоа ќе се утврди колку соодветствува тековната состојба во економијата со очекуваните движења на варијаблите во последниот циклус проекции. Прегледот е фокусиран на промените на екстерните претпоставки и остварувањата кај домашните варијабли и на тоа како се одразуваат овие промени врз амбиентот за водење на монетарната политика.

Според најновиот извештај на ММФ од јули, оцената за глобалниот раст во 2021 година е иста како во априлските проекции, додека за следната година е направена е мала нагорна ревизија. Сепак, очекувањата за растот за 2021 година по групи земји се ревидирани во различна насока, во зависност од развојот на пандемијата и процесот на имунизација, како и предвидените фискални пакети, односно ревизиите се нагорни за групата развиени земји, додека кај групата брзорастечки земји и земјите во развој корекцијата е надолна. **Притоа, неизвесноста околу идниот глобален раст е висока, а ризиците на краток рок се оценуваат како претежно надолни.** Главните надолни ризици се однесуваат на побавната имунизација на населението од очекуваното, во услови на евентуално логистички пречки при набавката и дистрибуцијата на вакцините и на евентуалното побрзо заострување на финансиските услови, доколку инфлациските притисоци се задржат подолго од предвиденото. Како последица на ова, брзорастечките земји би се соочиле со двоен удар (финансиски и здравствен), што од друга страна би можело негативно да влијае врз отплатата на долгот и на фискалните ризици. Како дополнителни надолни ризици се вбројуваат: евентуално послабиот фискален стимул во САД од најавениот, помалото искористувањето на вишокот заштеди на населението за потрошувачка, социјалните немири, геополитичките тензии, како и заканите од кибернетски напади на критичната инфраструктура и од природни катастрофи поради климатските промени. Наспроти тоа, подобрата глобална соработка околу процесот на имунизација би можело да спречи нови бранови на инфекција и појава на нови соеви на вирусот, би помогнала побрзо да се надмине здравствената криза од очекуваното и да овозможи побрза нормализација на економската активност, особено кај помалку развиените земји. Покрај тоа, побрзото завршување на здравствената криза би овозможило и побрзо ослободување на вишокот заштеди на населението насочени кон потрошувачка, зголемување на довербата кај економските субјекти и повеќе инвестиции од страна на корпоративниот сектор. Во однос на **економските движења во еврозоната** како наш главен трговски партнер, според првичните оценки, економската активност во вториот квартал на 2021 година оствари висок годишен раст од 13,7%, наспроти падот во претходниот квартал (од 1,3%). За третиот квартал, јулските оценки од анкетните истражувања на економските субјекти упатуваат на натамошен раст на активноста, при очекувања за раст особено во услужниот сектор со олабавувањето на рестриктивните мерки за заштита на јавното здравје. Слично на еврозоната, и во Германија е остварен висок годишен економски раст (од 9,2%), додека оцените од анкетните истражувања упатуваат на задржување на динамиката на раст. Нарушувањата во синцирите на снабдување поради недостаток на одредени суровини, а во услови на силна побарувачка, и понатаму се оценуваат како ограничувачки фактор за посилен раст на индустријата, особено автомобилската. Поволните движења на пазарот на труд во еврозоната продолжија и во јуни, така што во вториот квартал просечната стапка на невработеност изнесува 7,9%, наспроти 8,2% во првиот квартал. Според првичната оценка, стапката на инфлација во еврозоната забрза во јули, достигнувајќи 2,2% (1,9% во јуни), при посилен раст на цените на храната и на енергијата. Од аспект на странската каматна стапка, проекциите на **едномесечниот ЕУРИБОР** за 2021 и 2022 година се слични на априлските оценки, што е во согласност со новата ревизија на монетарната стратегија на ЕЦБ и според која тековно

ценовниот таргет е инфлација од 2% на среден рок, при што не се очекува позначителна промена во делувањето на ЕЦБ.

Гледано преку одделните квантитативни показатели за надворешното окружување значајни за македонската економија, проекциите за странската ефективна побарувачка и за странската ефективна инфлација се ревидирани нагоре за 2021 и 2022 година во споредба со априлските проекции. Најновите оценки за **девизниот курс на САД-доларот во однос на еврото** и понатаму упатуваат на депрецијација на САД-доларот во целиот период на проекција, но помала во однос на априлските проекции. **Цените на примарните производи на светските берзи се ревидирани нагоре** во однос на април, при очекувања за посилен раст во 2021 година и претежно мал раст во 2022 година, наспроти претходно очекуваниот мал пад. Сепак, движењата и оцените за цените на примарните производи се исклучително променливи и тековно се под влијание од случувањата поврзани со пандемијата на КОВИД-19, што создава поголема неизвесност околу нивната идна динамика и ефектите врз домашната економија, и на краток и на подолг рок.

Споредбата на последните макроекономски показатели од домашната економија со нивната проектирана динамика во рамките на априлскиот циклус проекции не упатува на позначителни отстапувања во одделните сегменти од економијата. Според објавените проценети податоци за БДП, во првиот квартал од 2021 година реалниот БДП забележа реален пад од 1,9% на годишна основа, што претставува мало продлабочување на падот, во споредба со падот во претходниот квартал (-0,7%), според очекувањата, во услови на трет бран на КОВИД-19 и негово негативно влијание врз динамиката на економското закрепнување. Во однос на економската активност во вториот квартал на 2021 година, тековно расположливите високофреквентни податоци упатуваат на висок годишен раст на економската активност, пред сè заради ниската споредбена основа што е поврзано со строгите мерки воведени за спречување на ширењето на КОВИД-19 во овој период од минатата година, а делумно и поради стабилизирањето на епидемиолошката состојба и отпочнувањето на имунизацијата во земјата. Имено, податоците за овој период покажуваат значително високи годишни стапки на раст кај индустриското производство, прометот во вкупната трговија и угостителството, а поумерен реален раст се забележува и кај градежништвото. **Во однос на промените кај потрошувачките цени,** во јули 2021 година е остварена годишна стапка на инфлација од 3,4%, а годишните ценовни промени во периодот јануари – јули, во просек од 2,5%, се малку над очекувањата според априлскиот циклус проекции. Во однос на очекуваните движења на увозните цени, последните ревизии се во нагорна насока. Неизвесноста во движењето на светските цени на примарните производи во следниот период и натаму е нагласена заради неизвесните економски ефекти поврзани со пандемијата и изгледите за справување со неа.

Девизните резерви и понатаму се на соодветно ниво и се одржуваат во сигурната зона. Според последните расположливи податоци, промената на девизните резерви во јули 2021 година е под влијание на трансакциите за сметка на државата, при истовремено поволни движења на девизниот пазар кои придонесоа за солиден откуп на девизи од страна на Народната банка. Гледано на збирна основа, од почетокот на годината промените кај девизните резерви засега се во рамки на проектираните во април. Во вториот квартал од 2021 година трговскиот дефицит е повисок од очекуваниот за вториот квартал од годината, пред сè како резултат на повисокиот раст на увозот во однос на растот кај извозната компонента. Податоците за менувачкото работење заклучно со јули 2021 година укажуваат на можност за остварување на нешто повисоки нето-приливи од приватните трансфери од очекуваните за третиот квартал од 2021 година.

Во однос на движењата во монетарниот сектор, податоците за јуни покажуваат месечен раст на **вкупните депозити** од 1,0% (1,3% во мај), што во најголем дел е резултат на зголемувањето на депозитите на претпријатијата, при умерен раст на депозитите на

домаќинствата. Од валутен аспект, месечниот раст на вкупните депозити речиси подеднакво произлегува од придонесот на депозитните пари и на депозитите во странска валута. На годишна основа, вкупните депозити во јуни се повисоки за 6,7%, што соодветствува со проектираниот годишен раст (од 6,8%) за крајот на вториот квартал од 2021 година. **Вкупните кредити** во јуни се зголемија за 1% на месечна основа (0,8% во мај), што е резултат пред сè на растот на кредитите на домаќинствата, при умерен раст и на кредитите на претпријатијата. Според валутната структура, растот во најголем дел е резултат на кредитите во странска валута (вклучително и кредити во денари со валутна клаузула), при помал позитивен придонес на кредитите во домашна валута. На годишна основа, вкупните кредити во јуни се повисоки за 5,1%, при проектиран раст за вториот квартал од годината од 4,0% во априлската проекција.

Во периодот јануари – јуни 2021 година во Буџетот на Република Северна Македонија е остварен дефицит од 15.697 милиони денари. Буџетскиот дефицит во најголем дел е финансиран преку задолжување на државата во странство, а во помал дел и на домашниот пазар. Остварениот буџетски дефицит за првите шест месеци од годината претставува 34% од дефицитот предвиден со ребалансот на Буџетот за 2021 година.

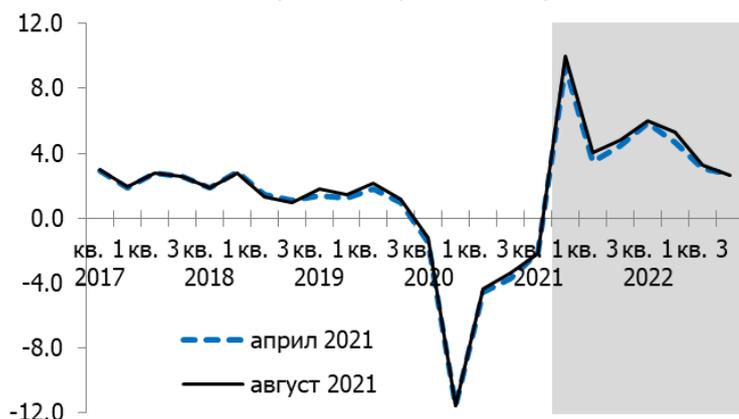
Последните макроекономски показатели и оцени упатуваат на одредени отстапувања во однос на проектираната динамика, но согледувањата за амбиентот на спроведување на монетарната политика главно се непроменети во однос на претходните оцени. Девизните резерви се на соодветно ниво на крајот на јули 2021 година и се одржуваат во сигурната зона, при истовремено поволни движења на девизниот пазар, кои придонесоа за солиден откуп на девизи од страна на Народната банка. По умереното продлабочување на годишниот пад на бруто домашниот производ во првиот квартал од 2021 година, што беше очекувано и според априлските проекции, поради присуството на трет бран на пандемијата, високофреквентните податоци за вториот квартал од годината упатуваат на закрепнување на економијата. Имено, движењата на показателите за економската активност се во согласност со очекувањата за висока стапка на економски раст во овој период, при позитивни придвижувања на квартална основа и ниска споредбена основа од истиот период од минатата година. Инфлацијата остварена во периодот јануари – јули, во просек од 2,5%, малку ја надминува очекуваната во априлскиот циклус проекции, при нагорни ревизии кај очекувањата за растот на увозните цени, чие движење е исклучително променливо и неизвесно, а со тоа и нивното влијание врз домашните цени. Во монетарниот сектор, годишниот раст на депозитите во јуни е во рамките на проектираниот за вториот квартал на 2021 во априлската проекција, додека годишниот раст на кредитите е над проектираниот.

Поволни согледувања за движењата во економијата во вториот квартал на 2021 година преку индикаторот на економска доверба

Индикаторот на економска доверба, кој ги отсликува согледувањата на економските субјекти за состојбата во економијата, во вториот квартал од 2021 година упатува на поповолни согледувања во однос на претходниот квартал, но и во однос на истиот период од минатата година. Подобрувањето на индикаторот на економска доверба на квартална основа ги одразува поволните согледувања кај сите сектори во економијата, а најголемиот придонес за зголемувањето произлегува пред сè од поповолните согледувања кај услужниот сектор, но и кај индустријата, што упатува на продолжување на економското закрепнување во овој период. Споредено на годишна основа, односно со вториот квартал на 2020 година кога беше најсилниот удар од пандемијата, индикаторот на економска доверба во вториот квартал на 2021 година покажа висок раст, под влијание на поволните движења кај услужниот сектор, кој беше и најпогоден од самиот почеток на пандемијата, при поволни движења и кај останатите економски сектори (индустрија, трговија и градежништво). Сепак, споредено со периодот пред почетокот на пандемијата, нивото на индикаторот и натаму е пониско, иако јазот значително е стеснет во последниот период. Високиот годишен раст на индикаторот на економска доверба се поврзува со отпочнувањето на имунизацијата во земјата, стабилизирањето на епидемиолошката состојба и приспособувањето на економските субјекти на пандемиските услови, при ниска споредбена основа од минатата година кога беа воведени најстроги мерки за спречување на ширењето на КОВИД-19 што имаше силно неповолно влијание врз економската активност и врз очекувањата на економските субјекти.

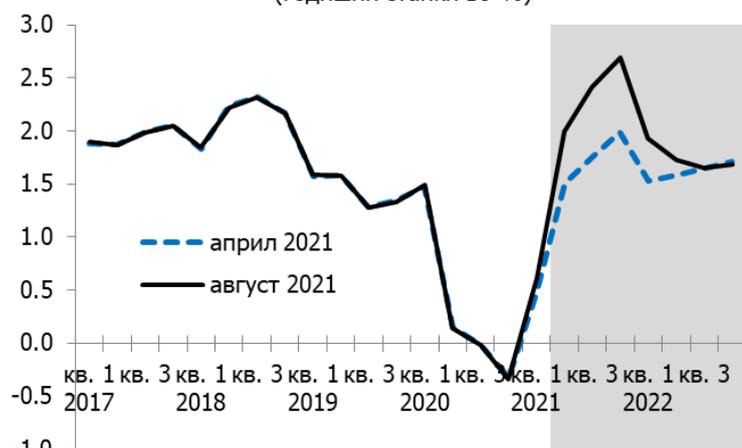

Странска ефективна побарувачка
(годишни промени во %)

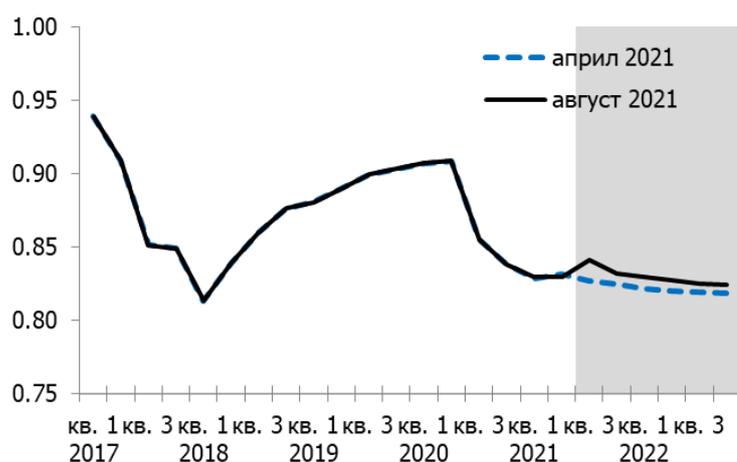
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Странска ефективна инфлација
(годишни стапки во %)

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Курс евро/САД-долар

Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Според најновите оценки, кај странската ефективна побарувачка е извршена нагорна ревизија за 2021 и 2022 година, во однос на априлскиот циклус проекции. Имено, тековно се очекува дека растот во 2021 и 2022 година ќе изнесува 4% и 4,3%, соодветно (3,6% и 4,1%, соодветно во април). Нагорната ревизија за 2021 година во најголема мера е резултат на очекувањата за поголем раст на економската активност во земјите од регионот (Србија, Бугарија, Грција и Хрватска), додека за 2022 година корекцијата претежно се должи на оцената за повисок раст на германската економија¹.

Нагорна ревизија за периодот на проекции е извршена и кај странската ефективна инфлација, при промени и кај нејзината очекувана динамика. Имено, тековно се очекува раст на странските цени од 1,9% во 2021 година, кој потоа малку би забавил и би се свел на 1,8% во 2022 година, наспроти очекувањата за постепено засилување на растот од 1,4% и 1,6% во април. Нагорната ревизија за 2021 година се должи на очекувањата за повисок ценовен раст кај речиси сите наши увозни партнери, а најмногу кај Германија, Србија и Хрватска², додека за 2022 година речиси сите земји имаат сличен придонес за нагорната корекција.

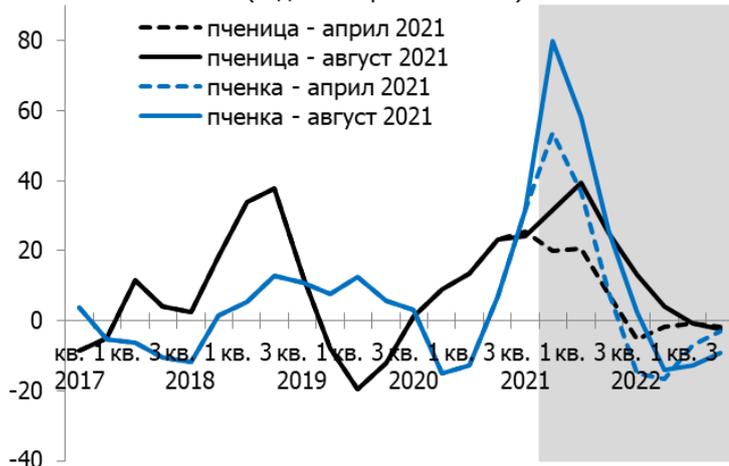
Во поглед на девизниот курс евро / САД-долар, најновите оценки упатуваат на нагорна ревизија за 2021 и 2022 година. Притоа, и понатаму се очекува депрецијација на САД-доларот во однос на еврото, но послаба во однос на април. Нагорната ревизија на курсот во најголема мера се должи на поголемиот интерес од страна на инвеститорите за САД-доларот, во услови на зголемен ризик од влијанието на новите соеви на корона-вирусот врз глобалниот економски раст и очекувањата за побавно затегнување на монетарната политика од страна на ЕЦБ, согласно со ревидираната стратегија.

¹ Проектиран раст на Германија од 3,4% во 2021 и 4,4% во 2022 година (3,4% и 3,9% за 2021 и 2022 година, соодветно во април).

² Инфлацијата во Србија и Хрватска е коригирана за промените во девизниот курс.

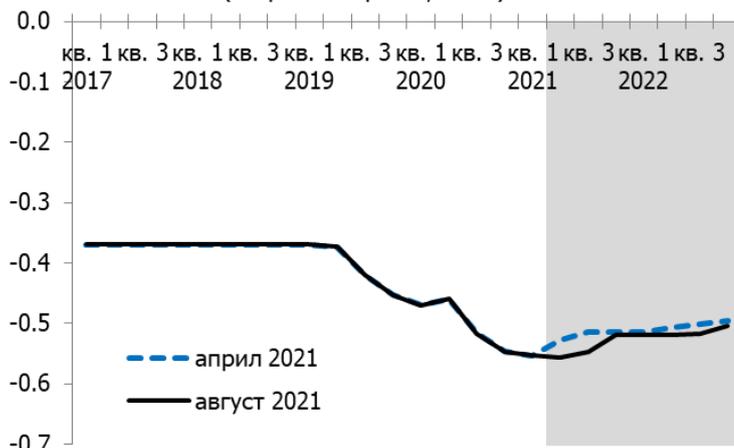
Цени на пченицата и пченката во евра
(годишни промени во %)

Извор: ММФ и пресметки на НБРСМ.

должи на очекувањата за помалото производство на пченица, пред сè во Северна Америка и оцените за евентуално зголемени потреби за увоз на пченица во некои земји (Алжир, Индија, Иран и Турција). Кај пченката, нагорната ревизија во најголема мера се должи на очекувањата за намалено производство на пченка во Бразил како резултат на неповолните временски услови (суша).

Едномесечен Еурибор
(квартален просек, во %)

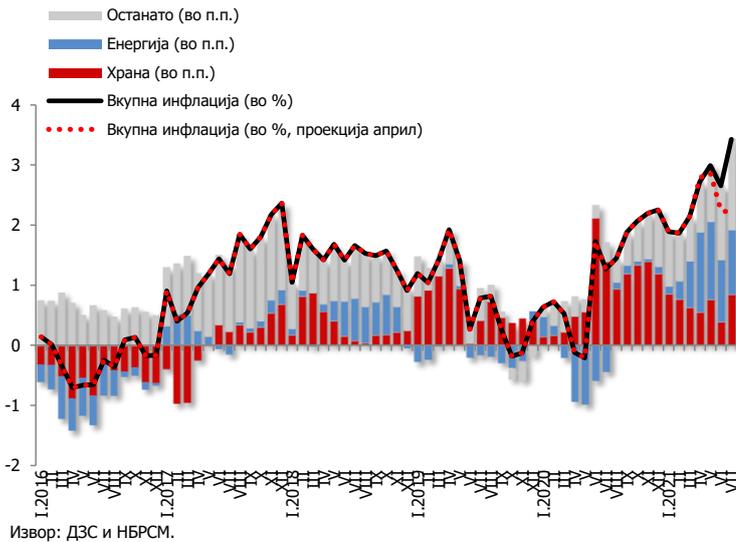
Извор: „Консензус форкаст“ и пресметки на НБРСМ.

Во поглед на едномесечниот ЕУРИБОР, оцените за 2021 и 2022 година се слични со проекциите од април. Имено, и натаму се очекува дека едномесечниот ЕУРИБОР ќе се задржи во негативна зона и во просек ќе изнесува -0,54% и -0,52% во 2021 и 2022 година, соодветно (-0,53% и -0,5% во 2021 и 2022 година, соодветно, во април). Ваквите движења соодветствуваат со очекувањата на инвеститорите за понатамошно задржување на ниски каматни стапки како резултат на ревизијата на стратегијата на ЕЦБ⁵.

⁵ Ревизијата на стратегијата на ЕЦБ е на следната [врска](#).

Стапка на инфлација

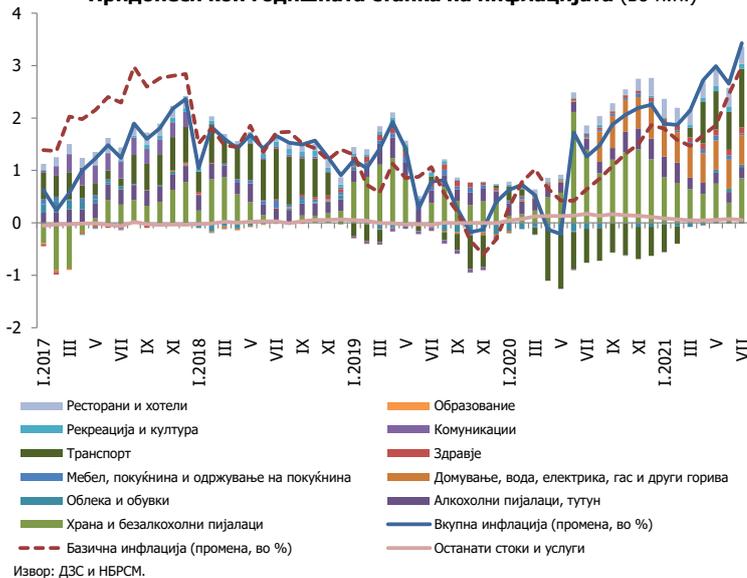
(годишни придонеси во вкупната инфлација, во п.п.)

Во јули 2021 година, **домашните потрошувачки цени** пораснаа за 0,5% на месечна основа (исто како во претходниот месец), што се должи на порастот на цените на транспортот, а особено заради сезонскиот раст на цените на воздушниот сообраќај, како последица на стабилизирањето на епидемиолошката состојба и олабавувањето на рестриктивните мерки за меѓународните патувања, како и од порастот на цените на нафтените деривати. Од друга страна, најголем негативен придонес има сезонското намалување на цените на зеленчукот, како и намалувањето кај цените на месото.

Годишната стапка на инфлација во јули забрза и изнесува 3,4% (2,7% во јуни), главно поради високиот раст на цените на воздушниот сообраќај и позитивниот придонес на цените на зеленчукот, по нивниот пад во претходниот месец. Годишен раст на цените се забележува кај сите три главни компоненти, а поизразен кај базичната и енергетската⁶ компонента. Остварената годишна стапка на инфлација во јули е над проектираната стапка од априлскиот циклус проекции. Гледано по компоненти, се забележува поголемо нагорно отстапување кај енергетската и базичната компонента, додека прехранбената компонента е во рамки на проекцијата.

Придонеси кон годишната стапка на инфлацијата (во п.п.)

Месечната стапка на базичната инфлација во јули изнесува 1,4% (0,7% во претходниот месец). На годишна основа, базичната стапка на инфлација изнесува 3% (2,5% во претходниот месец), за што највисок придонес имаат цените на воздушниот сообраќај, надополнет од цените на услугите во рестораните и хотелите, постојаниот позитивен придонес од цените на тутунот⁷, а во мал дел и од цените на фармацевтските производи, автомобилите, како и цените на информатичката опрема.

⁶ Годишниот раст на цените на енергијата е резултат на зголемувањето на цените на течните горива и мазива во јули 2021 година, соодветно на нагорните движења на цената на нафтата на светските берзи. Дополнително влијание има пренесениот ефект од зголемувањето на цените на електричната енергија во август 2020 година, согласно со одлуката на Регулаторната комисија за енергетика. Имено, започнувајќи од 1.8.2020 година, цената на електричната енергија е повисока за 7,4%, односно за висока тарифа изнесува 5,95 ден/kWh, за ниска тарифа изнесува 2,99 ден/kWh, додека за еднотарифно мерење изнесува 4,77 ден/kWh (<https://www.erc.org.mk/pages.aspx?id=153>). Од друга страна, со одлука на РКЕ, започнувајќи од 1 јули 2021 година извршено е зголемување на цената на електрична енергија од 12,4% (без ДДВ), но со намалувањето на стапката на ДДВ (од 18% на 5%), цената на електрична енергија со вклучен ДДВ останува непроменета.

⁷ Годишниот раст на цената на тутунот е одраз на покачувањето на цените на цигарите во јули 2021 година, соодветно на предвиденото годишно зголемување на акцизите на цигарите за 0,20 денари/парче, заклучно со 1 јули 2023 година. На ист начин делуваа и промените во Законот за тутун, производи од тутун и сродни производи, којшто обврзува сите пакувања на цигарите да имаат по 20 цигари до ноември 2020 година (претходно имаше кутии и по 19 цигари), што заедно со зголемениот износ за акциза што се наплатува по цигара, придонесе за зголемувањето на трошоците на производителите.

Инфлација и цени на храната и енергијата

(годишни промени, во %)

Во однос на очекуваните движења на цените на надворешните влезни претпоставки кај проекцијата на инфлацијата, направените ревизии се во нагорна насока.

Остварената годишна инфлација за периодот јануари – јули е малку повисока од очекуваната во априлскиот циклус на проекции. Притоа, и натаму е нагласена неизвесноста од движењето на светските цени на примарните производи во следниот период, со оглед на неизвесните економски ефекти поврзани со пандемијата и изгледите за справување со неа.

Странски ефективни* и домашни цени на храна

* Ефективните странски цени на храна се добиени како пондеризиран збир од цените на храната во земјите што се најзначајни трговски партнери на Северна Македонија.

Извор: ДЗС, Еуростат и пресметки на НБРСМ.

Просечна исплатена плата

(годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

Во мај 2021 година, номиналниот годишен раст на просечната нето-плата изнесуваше 8,8% (10,1% во претходниот месец). Годишниот раст на платите, покрај споредбената основа поврзано со преземените мерки за спречување КОВИД-19 во мај минатата година и одложувањето на

Просечна исплатена месечна нето-плата по сектори
(номинални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС.

редовното усогласување⁸ на минималната плата, во еден дел се објаснува и со зголемувањето на минималната плата за 1,7% во април 2021 година согласно со законското редовно усогласување⁹, како и од пренесениот ефект од покачувањето на платите во здравството¹⁰.

Земајќи ја предвид ниската споредбена основа од мај минатата година, кога кај поголем дел од дејностите беше забележано пониско движење на платите од вообичаено при влошена економска состојба поради пандемијата, годишен раст на платите е присутен кај сите дејности, а најизразен е кај дејностите поврзани со „уметност, забава и рекреација“, „објекти за сместување“, „други услужни дејности“, „стручни, научни и технички дејности“, „преработувачка индустрија“, „трговија“, „транспорт и складирање“, како и во „административни и помошни услужни дејности“.

При раст на трошоците на живот на годишно ниво, **реалниот годишен раст на нето-платата во мај изнесуваше 5,7%.**

Остварениот номинален и реален годишен раст на платите во периодот април – мај 2021 година засега е повисок споредено со очекувањата за раст на платите во вториот квартал од 2021 година во рамки на априлската проекција.

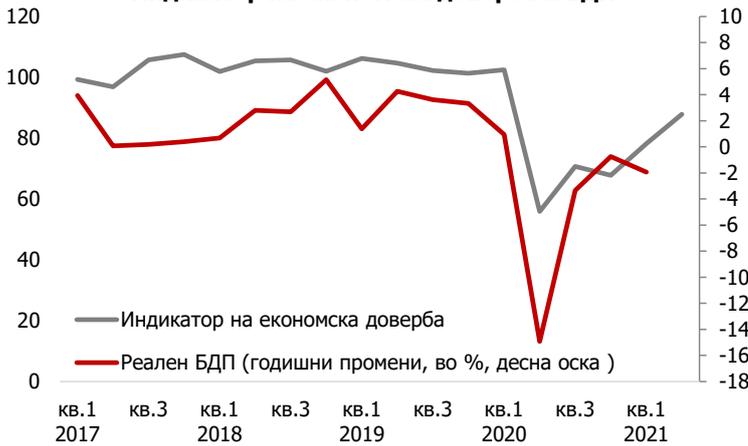
Високофреквентните податоци на страната на понудата и побарувачката коишто се расположливи за вториот квартал од 2021 година упатуваат на висок годишен раст на економската активност, пред сè заради ниската споредбена основа поради преземените строги мерки за спречување на ширењето на КОВИД-19 во овој период од минатата година. Освен од базните ефекти, поволните движења во економијата

⁸ Наместо во април 2020 година, усогласувањето на минималната плата беше направено во јули 2020 година.

⁹ Во април 2021 година беше извршено редовното усогласување за зголемување на минималната плата (со порастот за претходната година на просечно исплатената плата во РСМ, индексот на трошоци на живот и реалниот пораст на БДП – една третина од порастот од секој показател, соодветно). Согласно со објавата на Министерството за труд и социјална политика, објавена во „Службен весник на РСМ“ бр. 80/21 за примена на Законот за минимална плата во Република („Службен весник на Република Македонија“ бр. 11/12,30/14, 180/14, 81/15, 129/15, 132/17 и 140/18 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр.124/19 и 239/19), минималната нето-плата се зголеми за 260 денари. Висината на минималната плата во бруто-износ, започнувајќи од април 2021 година до март 2022 година изнесува 22.146 денари (претходно 21.776 денари), односно минималната плата во нето-износ изнесува 15.194 денари (претходно 14.934 денари).

¹⁰ Во март 2021 година платите се зголемија за 5% за кај сите вработени во здравството (<http://zdravstvo.gov.mk/filipche-martovskata-plata-za-5-za-site-vraboteni-vo-zdravstvenite-ustanovi/>).

Индикатор на економска доверба и БДП

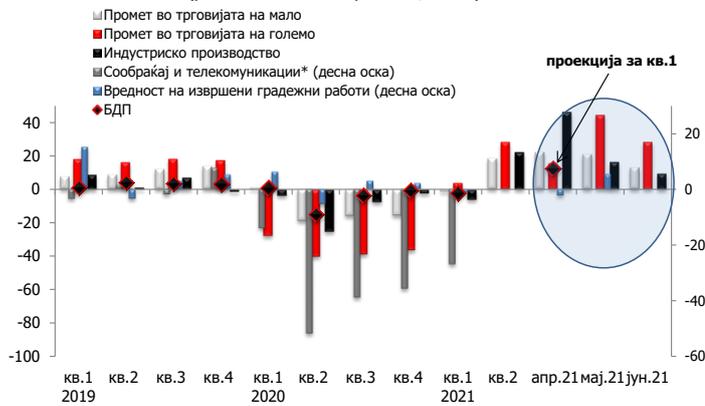

Извор: ДЗС и Европска комисија.

може да се поврзат и со стабилизирањето на епидемиолошката состојба во текот на вториот квартал и отпочнатата масовна имунизација во земјата. Кога станува збор за согледувањата на економските субјекти за состојбата во економијата¹¹, резултатите од анкетните истражувања за вториот квартал од годината упатуваат на поповолни согледувања во однос на претходниот квартал, како и во однос на истиот период од минатата година, што укажува на поволни движења во економијата и продолжување на економското закрепнување во овој период.

Кај најголем дел од расположливите високофреквентни податоци на страната на понудата се забележуваат релативно високи стапки на раст во вториот квартал од годината.

Економски сектори (реални годишни промени, во %)

* Прост просек од годишните стапки на промена на различните видови на транспорт и телекомуникациите. Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Така, во вториот квартал од 2021 година **индустриското производство** оствари висок реален годишен раст од 22,2%, при солиден квартален раст и ниска споредбена основа, поврзана со преземените рестриктивни мерки заради спречување на ширењето на пандемијата во овој период од минатата година, што имаше големо негативно влијание и врз производствената активност. Гледано по главните дејности, најголем позитивен придонес има преработувачката индустрија, а раст е забележан и во рударството. Од друга страна, енергетскиот сектор се карактеризира со мал негативен придонес. Во рамки на преработувачката индустрија, растот е широко дисперзиран, а најголем позитивен придонес има групата дејности во кои се активни странските извозни капацитети, како што се производството на машини и уреди, производството на моторни возила и производството на електрична опрема, а исто така, солиден позитивен придонес имаат и производството на мебел, производството на хемикалии и хемиски производи и производството на производи од гума и производи од пластични маси. Кога станува збор за традиционалните дејности, позначителен позитивен придонес се

	2019				2020				2021				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	апр.	мај.	јун.
<i>реални годишни промени во %</i>													
Бруто домашен производ	1.4	4.3	3.6	3.3	0.9	-14.9	-3.3	-0.7	-1.9	-	-	-	-
Индустриско производство	8.8	1.1	7.1	-1.3	-3.7	-25.0	-7.5	-2.3	-6.1	22.2	46.1	16.5	9.5
Извршени градежни работи	15.1	-3.3	3.0	5.3	6.3	-5.1	3.0	2.3	-1.1	-	-2.1	5.5	-
Високоградба	-9.3	5.1	23.7	-1.1	-8.5	-20.4	17.9	-8.6	18.5	-	8.8	28.0	-
Нискоградба	58.3	-8.0	-6.7	11.1	21.3	4.7	-6.2	11.1	-16.1	-	-7.0	-5.6	-
Промет во трговијата - Вкупно*	13.9	12.8	15.3	15.5	-16.7	-30.6	-26.1	-24.3	0.9	22.6	18.6	30.8	19.4
Промет во трговијата на мало*	7.6	8.8	12.0	13.8	1.0	-18.6	-15.7	-15.5	-1.3	18.3	22.1	20.7	12.9
Промет во трговијата на големо*	18.0	16.0	18.1	17.3	-27.8	-40.1	-38.7	-36.3	3.7	28.1	15.3	44.1	28.1

*Реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот. Гвадатоците за трговијата во 2020 и 2021 година се претходни податоци, додека податоците за БДП во 2019 година се претходни, а за БДП во 2020 година се проценети.

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

¹¹ Се однесува на анкетите спроведени од Европската комисија за мерење на економската доверба на субјектите во една економија. Композитниот показател на економска доверба се добива како пондерирани просек од показателите на доверба за потрошувачите и показателите на доверба за одделните економски сектори (градежништво, индустрија, трговија на мало и услуги). Почнувајќи од јануари 2019 година, Европската комисија изврши ревизија на структурата на показателот за доверба на потрошувачите, а преку овој составен елемент и на композитниот показател на економска доверба. Повеќе информации за новата методологија може да се најдат на следнава врска: https://ec.europa.eu/info/files/reviced-consumer-confidence-indicator_en

Индикатори за угостителството
(реални годишни промени)

забележува кај производството на други неметални минерални производи, производството на текстил и облека, производството на пијалаци и производството на тутунски производи.

Во второто тримесечје од 2021 година, **прометот во вкупната трговија** исто така бележи висок реален годишен раст, што претставува значително забрзување во однос на растот во првиот квартал. Притоа, поволните остварувања во вкупната трговија се должат на високиот раст кај сите видови трговија (трговија на големо, трговија на мало и трговија со моторни возила), со оглед на поволните придвижувања на квартална основа и ниската споредбена основа од истиот период во претходната година.

Во периодот април – мај **вредноста на извршените градежни работи** забележа мал реален раст на годишна основа, што претставува подобрување по забележаниот пад во претходниот квартал, како резултат на растот на високоградбата, додека нискоградбата бележи пад.

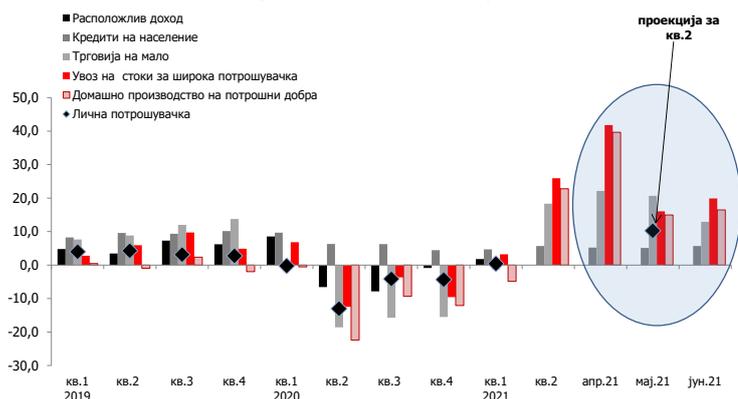
Во периодот април – мај кај **угостителството** се забележуваат исклучително високи годишни стапки на раст кај вкупниот број туристи, ноќевањата, како и вкупниот реален промет, што во најголема мера се должи на исклучително ниската споредбена основа од истиот период минатата година, но и на поволните месечни придвижувања во овој сектор со стабилизирањето на епидемиолошката состојба.

Расположливите показатели за **агрегатната побарувачка** во вториот квартал од 2021 година исто така упатуваат на раст на економската активност во овој период. Сепак, изразените нагорни придвижувања се одраз и на ниската споредбена основа од претходната година кога беа воведени најстроги мерки за спречување на ширењето на КОВИД-19.

Расположливите податоци за движењата кај **личната потрошувачка**¹² покажуваат

¹² Податоците за платите се дадени заклучно со мај 2021 година, додека, пак, податоците за кредити на населението, пензиите, трговијата на мало, домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и бруто-приходите од ДДВ се дадени заклучно со јуни 2021 година.

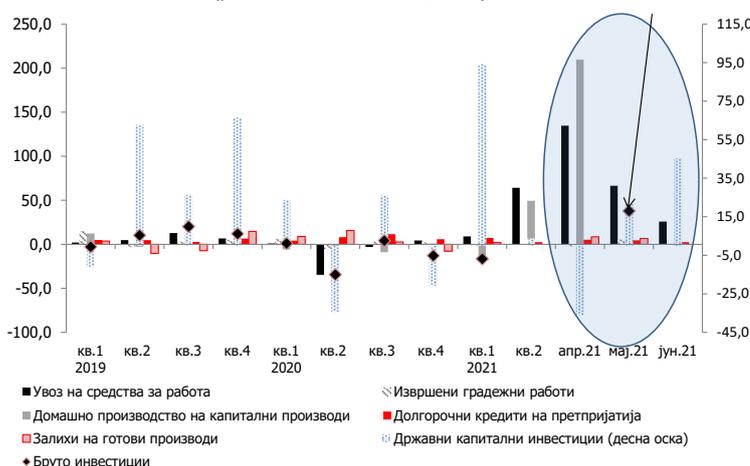
Индикатори за движењето на личната потрошувачка
(реални годишни стапки, во %)

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

нејзин раст во вториот квартал од годината и главно ја одразуваат ниската споредбена основа од претходната година, но и поповолните поместувања на квартална основа што се должи на стабилизирањето на епидемиолошката состојба и отпочнувањето на имунизацијата во земјата. Така, кај трговијата на мало се забележуваат двоцифрени стапки на годишен раст, а висок раст има и кај домашното производство на потрошни добра, увозот на стоки за широка потрошувачка и кај бруто-приходите од ДДВ. Исто така, во насока на поддршка на личната потрошувачка делуваат и економските мерки од петтиот пакет спроведени во овој период¹³. Во поглед на изворите на финансирање на личната потрошувачка, расположливите податоци упатуваат на натамошен раст кај расположливиот доход, при позначително забрзување на годишниот раст кај платите и забрзан раст на кредитите на населението, а продолжува и растот кај пензиите. Показателот за довербата на потрошувачите¹⁴ покажа поповолни (односно помалку негативни) очекувања за општата економска состојба во вториот квартал од 2021 година во однос на претходниот квартал и на позитивни очекувања за финансиската состојба во наредниот период.

Индикатори за движењето на бруто инвестициите
(реални годишни стапки, во %) проекција за кв.2

Извор: ДЗС и пресметки на НБРСМ.

Високофреквентните податоци за **бруто-инвестициите**¹⁵ во вториот квартал од 2021 година главно имаат висока позитивна вредност и слично како и кај личната потрошувачка претежно ја одразуваат ниската споредбена основа од минатата година. Така, во овој период се забележува висок годишен раст кај вкупното индустриско производство, домашното производство на капитални производи и кај увозот на средства за работа. Исто така, раст се забележува и кај градежништвото и данокот на добивка, а продолжува и растот кај долгорочното кредитирање на претпријатијата од страна на банките и државните капитални инвестиции, но поумерено. Што се однесува на оцените на раководителите на претпријатијата во индустријата и градежништвото за вториот

¹³ Петтиот пакет економски мерки предвидуваше исплата на платите за февруари и март 2021 година, која се изврши со одредено задоцнување. За повеќе информации за донесените мерки пристапете на следнава врска: <https://vlada.mk/ekonomski-merki-covid19>.

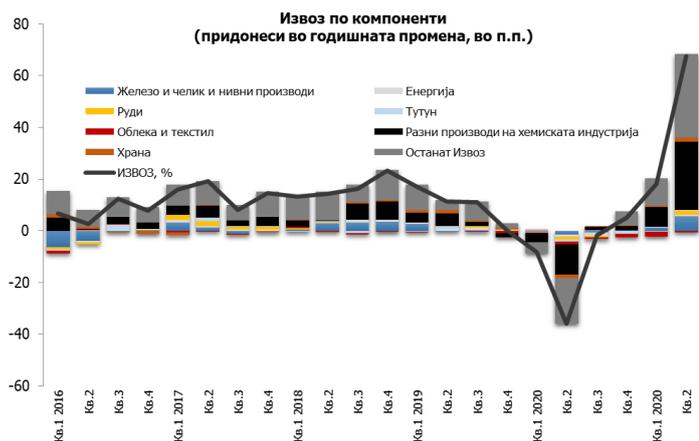
¹⁴ Согласно со анкетите спроведени од страна на Европската комисија.

¹⁵ Податоците за извршените градежни работи се дадени заклучно со мај 2021 година, додека, пак, податоците за долгорочните кредити на претпријатијата, државните капитални инвестиции, индустриското производство, увозот на производи за инвестиции и домашното производство на капитални производи се дадени заклучно со јуни 2021 година.

квартал од 2021 година, тие главно упатуваат на поповолни очекувања во споредба со претходниот квартал.

Податоците за **надворешнотрговската размена** во вториот квартал од 2021 година укажуваат на проширување на дефицитот на годишна основа, при повисок раст на увозот од извозот на стоки.

Буџетските остварувања во вториот квартал од годината упатуваат на годишен раст на **јавната потрошувачка** во вториот квартал од годината, при раст на речиси сите категории (освен кај трансферите до локалните власти), а најмногу заради растот на трошоците за стоки и услуги.

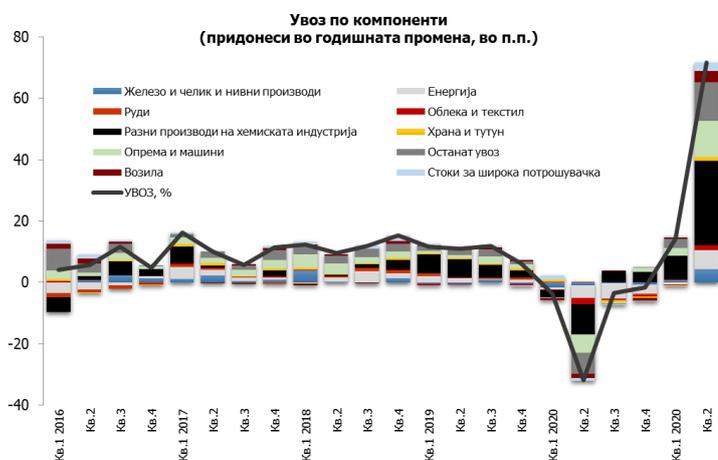

Извор: НБРСМ.

Дефицитот во размената на стоки со странство во вториот квартал од 2021 година бележи зголемување од 82,9% на годишна основа, во услови на повисок раст на увозот од растот на извозот на стоки. Вкупната надворешнотрговска размена забележа силен раст во однос на истиот период од претходната година, поради ниската споредбена основа, а во еден дел и како одраз на закрепнувањето на економијата во вториот квартал од 2021 година.

Во вториот квартал од 2021 година, извозот на стоки се зголеми за 67,6% на годишна основа, што во голем дел се должи на ниската споредбена основа од претходната година. Позитивен придонес за растот забележаа сите категории, освен текстилот, а најмногу извозната активност на капацитетите од автомобилската индустрија, како и извозот на железо и челик и на руди.

Во споредба со априлската проекција, остварувањата кај извозот во вториот квартал од 2021 година се подобри од очекуваните. Позначителни нагорни отстапувања се забележуваат кај извозот на дел од производните капацитети во странска сопственост, при мали нагорни отстапувања кај останатите категории, додека кај извозот на облека и текстил има умерени надолни отстапувања.

Извор: НБРСМ.

Во вториот квартал од 2021 година увозот на стоки оствари раст од 71,7% на годишна основа, главно поради ниската споредбена основа од лани. Позитивен придонес за растот на увозот на стоки остварија сите компоненти, а најмногу суровинскиот увоз на дел од извозните капацитети во странска сопственост, увозот на опрема и машини, како и останатиот увоз. Помал позитивен придонес забележаа и увозот на енергија (значително повисоки цени, при истовремен умерен пораст на количините), железото и челикот, возилата, како и увозот на стоките за широка потрошувачка.

Остварувањата кај увозот на стоки во вториот квартал од 2021 година ги надмина

очекувањата во априлските проекции, при повисок увоз кај дел од производните капацитети во странска сопственост, увозот на енергија, опрема и машини и останатиот увоз, како и увозот на железо и челик.

Со оглед на поголемото нагорно отстапување кај увозот во однос на отстапувањето кај извозот на стоки, остварениот трговски дефицит во вториот квартал од 2021 година е повисок од очекуваниот во априлската проекција.

Во јуни 2021 година, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот аперира за 1,7%, додека индексот на РЕДК пресметан со цените на производителите на индустриски производи оствари депрецијација на годишна основа од 1,7%. Во однос на НЕДК, индексот во јули повторно бележи аперијација и тоа од 2,5%, како резултат на аперијацијата на денарот во однос на повеќе валути, од кои најизразена е промената во однос на турската лира, руската рубља, украинската гривна и САД-доларот. Од друга страна, промените кај релативните цени на годишна основа се поволни, при пониски трошоци на живот за 0,7% и пониски релативни цени на индустриските производители за 4,1%.

Извор: НБРСМ.

Извор: НБРСМ.

Во слични насока се и движењата на индексите на РЕДК пресметани со пондери засновани врз надворешнотрговската размена без примарните производи. Така, индексот на РЕДК дефлациониран со трошоците на живот забележа апрецијација од 1,6%, додека РЕДК дефлациониран со цените на индустриските производи депрецира за 0,7%. Притоа, релативните трошоци на живот забележаа намалување од 0,6%, а релативните цени на производителите на индустриски производи забележаа пад од 2,6%, додека номиналниот ефективен девизен курс апрецира за 2,3% на годишна основа.

Остварениот нето-откуп на менувачкиот пазар во периодот јули 2021 година, изнесува 162,6 милиони евра, што претставува пораст за 2,3 пати на годишна основа. Ваквите остварувања се резултат на посилниот раст на понудата од растот на побарувачката на девизи (за двапати и за 1,2 пати, соодветно).

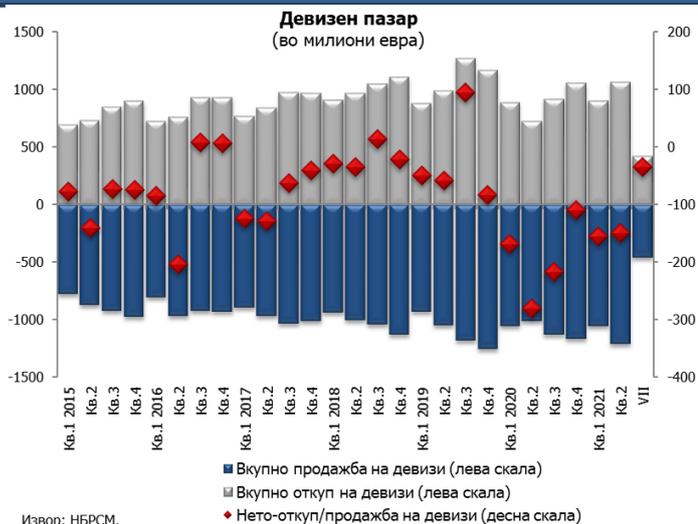

Состојбата на бруто девизните резерви на 31.7.2021 година изнесува 3.547,5 милиони евра. Гледано преку факторите на промена, во најголем дел промената во девизните резерви, споредено со јуни, произлегува од трансакциите за сметка на државата¹⁶. Интервенциите на Народната банка на девизниот пазар и останатите текови имаа позитивно влијание врз промените кај девизните резерви во анализираниот период.

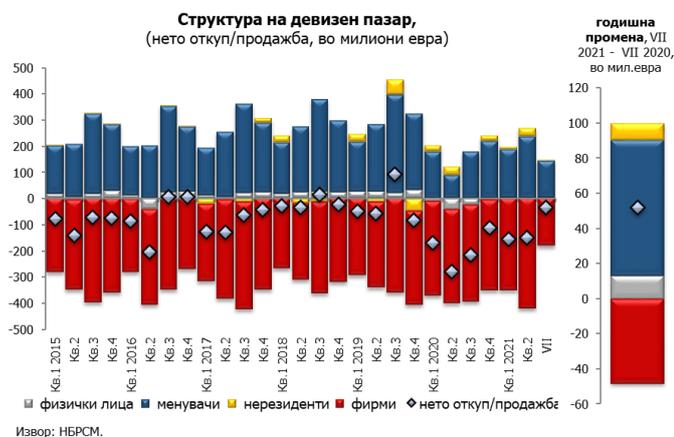
Фактори на промена на девизните резерви во јули 2021 година
 (во милиони евра)

¹⁶ На 23 јули 2021 година, Министерството за финансии ја исплати главнината и каматата за еврообврзницата 3, издадена на 24.7.2016 година со номинална вредност 500 милиони евра.

Во јули 2021 година, на девизниот пазар на банките е остварена нето-продажба на девизи која е помала во споредба со остварената нето-продажба во истиот период од минатата година. Ваквата промена се должи на повисокиот раст кај понудата во однос на растот на побарувачката на девизи.

Секторската анализа покажува дека ваквите поместувања во најголем дел произлегуваат од повисокиот нето-откуп кај менувачниците, а при истовремено повисока нето-продажба кај фирмите.

Монетарни инструменти

(состојби на крај на месец, во милиони денари)

(состојби на крај на година, во милиони денари)

Извор: НБРСМ.

Состојбата на монетарните инструменти на крајот на јуни забележа зголемување во споредба со претходниот месец, што се должи на зголемениот износ на пласирани средства на банките во депозити кај Народната банка, при непроменета состојба на благајничките записи¹⁷. Нивото на монетарните инструменти на крајот на јуни и понатаму е повисоко од проектираното за крајот на вториот квартал на 2021 година¹⁸.

Нето девизната актива на Народната банка на крајот на јуни е повисока од проектираната состојба за крајот на вториот квартал од 2021 година.

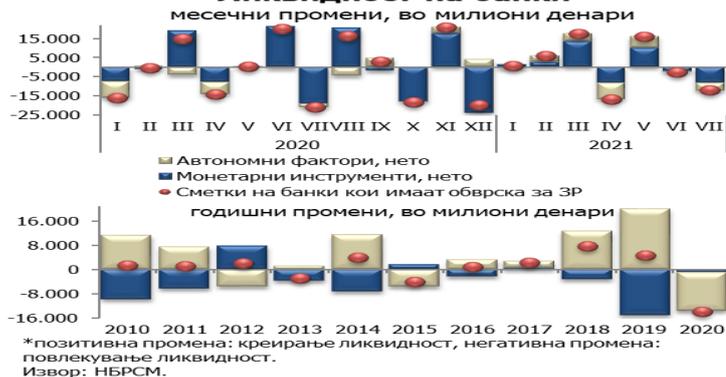
Вкупните депозити на државата кај Народната банка во јуни забележаа зголемување во однос на претходниот месец, при што нивната состојба и понатаму е повисока во однос на проектираната за крајот на второто тримесечје од 2021 година.

Примарните пари во јуни забележаа месечен пад, како резултат на намалувањето на вкупните резерви на банките кај Народната банка, при минимален пад на готовите пари во оптек. Притоа, состојбата на примарните пари на крајот на јуни е пониска во однос на проектираното ниво за крајот на второто тримесечје од 2021 година.

¹⁷ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 16 јуни 2021 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 10.000 милиони денари, со каматна стапка од 1,25% и рок на достасување од 28 дена.

¹⁸ Споредбите на остварувањата се во однос на априлската проекција на Народната банка.

Ликвидност на банки*

Автономни фактори*

Монетарни инструменти*

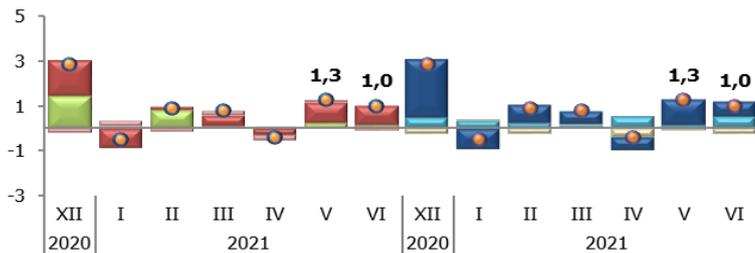

Според оперативните податоци за тековите на ликвидност, **ликвидните средства на банкарскиот систем во јули забележаа намалување на месечно ниво.** Ваквата промена во најголем дел произлегува од монетарните инструменти коишто делуваа во насока на повлекување ликвидност, како резултат на зголемените пласмани на банките во краткорочните депозити, пред сè во депозитите преку ноќ, при непроменета состојба на благајничките записи¹⁹. Автономните фактори на нето-основа исто така делуваа во насока на повлекување ликвидност, што во најголем дел беше резултат на промените кај трансакциите на државата и готовите пари во оптек.

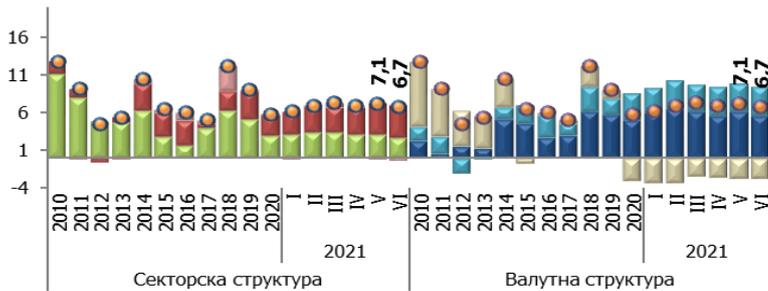
¹⁹ На аукцијата на благајнички записи на Народната банка, којашто се одржа на 14 јули 2021 година, беа понудени и продадени благајнички записи во износ од 10.000 милиони денари, со каматна стапка од 1,25% и рок на достасување од 28 дена.

Вкупни депозити

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

- Депозити на останати сектори*
- Депозити во странска валута
- Депозити на претпријатијата
- Депозити, месечни/годишни промени, во %
- Депозити во домашна валута
- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата
- Депозити, годишни промени, во %

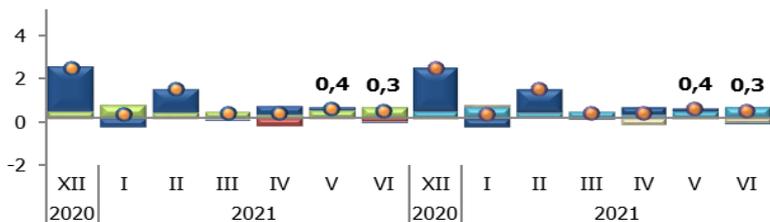
*Во депозитите на останати сектори се опфатени депозитите на останатите финансиски институции, депозитите на локалната самоуправа и депозитите на непрофитните институции кои им служат на домаќинствата кај банките, како и денарските трансферабилни депозити на останатите финансиски институции и на локалната самоуправа кај Народната банка
Извор: НБРСМ.

Вкупните депозити²⁰ во финансискиот систем во јуни остварија месечен раст од 1,0%, што претставува мало забавување во однос на претходниот месец. Од секторски аспект, зголемувањето на вкупните депозити пред сè е резултат на зголемувањето на депозитите на претпријатијата, при умерен раст на депозитите на домаќинствата. Од валутен аспект, месечниот раст на вкупните депозити речиси подеднакво произлегува од придонесот на депозитните пари и депозитите во странска валута. Вкупните депозити на крајот на јуни се повисоки во однос на крајот на првиот квартал, што е во рамките на очекуваното зголемување за вториот квартал од годината, според априлската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните депозити во јуни изнесува 6,7% и е во рамките на проектираниот годишен раст за крајот на вториот квартал од 2021 година (од 6,8%). Од секторски аспект, растот пред сè произлегува од зголемувањето на депозитите на претпријатијата, при истовремен годишен раст и на депозитите на домаќинствата. Од валутен аспект, растот во најголем дел е резултат на депозитните пари, при солиден раст и на депозитите во странска валута.

²⁰ Податоците се однесуваат на депозитите на недржавниот сектор во банките и штедилниците, средствата на останатите финансиски институции на сметките кај НБРСМ и средствата на единиците на локалната самоуправа на сметките кај НБРСМ. Податоците соодветствуваат со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspj.

Депозити на домаќинства
(придонеси во п.п, месечни промени)

Депозитите на домаќинствата во јуни остварија месечен раст од 0,3%. Придонес во месечниот раст на депозитите на домаќинствата имаа депозитите во странска валута, при пад на вкупните денарски депозити. Од рочен аспект, придонес кон растот на депозитите на домаќинствата имаат краткорочните депозити, при пад на долгорочните депозити. **На годишна основа, растот на депозитите на домаќинствата во јуни изнесува 4,2%.**

- Депозитни пари
- Депозити на домаќинствата во домашна валута
- Депозити на домаќинствата во странска валута
- Долгорочни депозити на домаќинствата
- Краткорочни депозити на домаќинствата
- Депозити на домаќинствата, месечни/годишни промени, во %

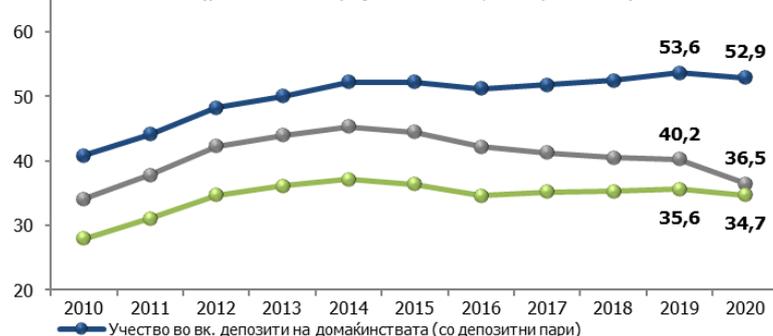
Извор: НБРСМ.

Денарски депозити на домаќинствата/вкупни депозити
(учество на крај на месец, во проценти)

Учеството на денарските депозити (со депозитните пари) во вкупните депозити на домаќинствата на крајот на јуни изнесува 52,2% и е малку пониско во однос на претходниот месец.

(учество на крај на година, во проценти)

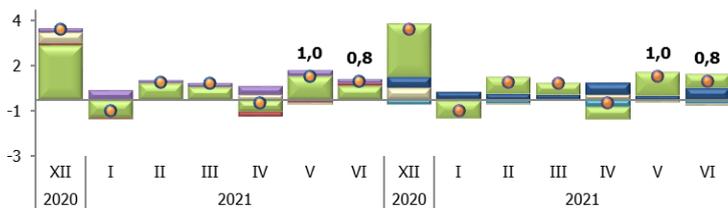

*Вкупните депозити само во банки и штедилници.

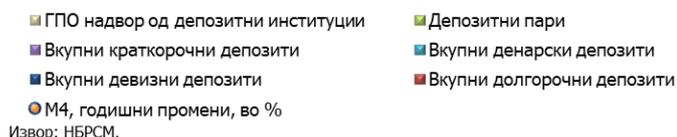
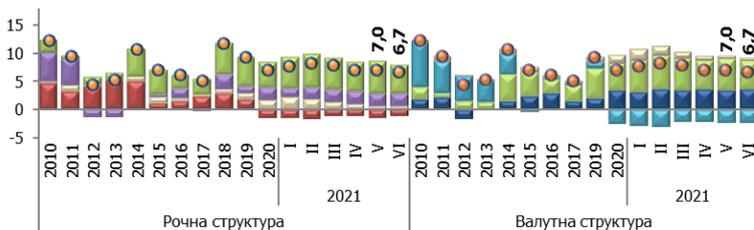
Извор: НБРСМ.

Парична маса М4

(придонеси во п.п., месечни промени)

(придонеси во п.п., годишни промени)

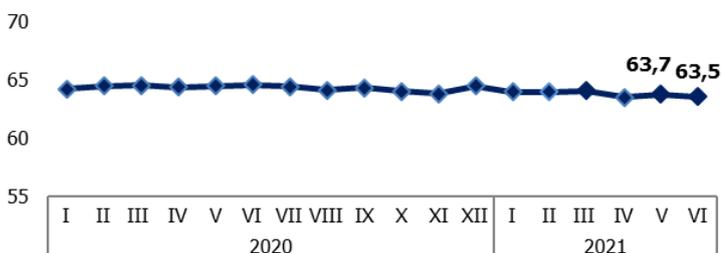

Извор: НБРСМ.

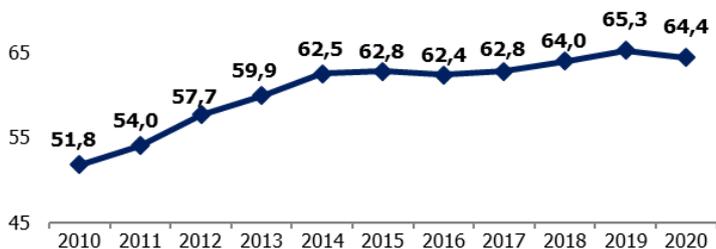
Паричната маса изразена преку најширокиот монетарен агрегат М4 забележа раст од 0,8% на месечна основа. Зголемувањето пред сè е резултат на најликвидната компонента на паричната маса, односно на растот на депозитните пари, при мал пад на готовите пари во оптек. Од аспект на рочноста, краткорочните и долгорочните депозити забележаа раст. Од валутен аспект, зголемувањето е резултат на растот на депозитите во странска валута, при минимален пад на денарските депозити (без депозитни пари). **На годишна основа, паричната маса во јуни е повисока за 6,7%, при проектиран годишен раст од 6,9% за вториот квартал од 2021 година.**

Учество на М4 денарски дел во вкупна парична маса М4

податоци на крај на месец, во %

податоци на крај на година, во %

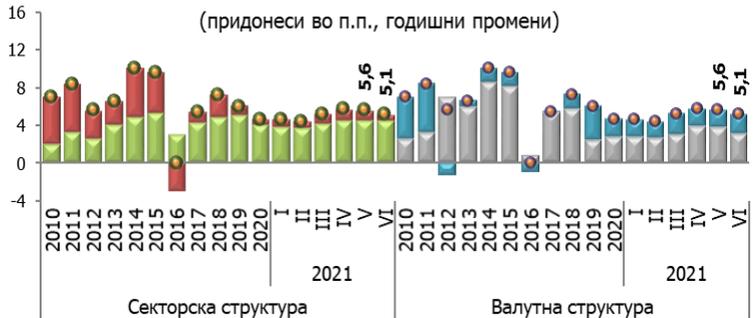
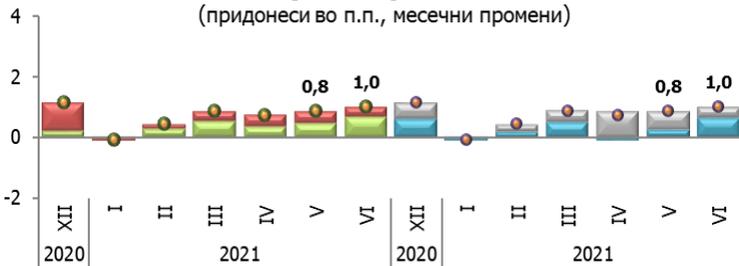

Извор: НБРСМ.

Учеството на денарскиот дел во вкупната парична маса М4 на крајот на јуни изнесува 63,5% (63,7% во претходниот месец).

Вкупни кредити

(придонеси во п.п., месечни промени)

- Кредити во странска валута
- Кредити во домашна валута
- Кредити на претпријатијата
- Кредити на домаќинствата
- Кредити, месечни/годишни промени, во %
- Кредити, годишни промени, во %

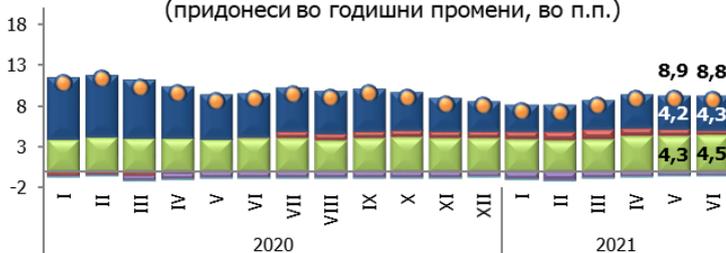
Извор: НБРСМ.

Во јуни, вкупните кредити остварија месечен раст од 1,0%, слично како и во претходниот месец (раст од 0,8%). Од секторски аспект, зголемувањето во поголем дел е резултат на растот на кредитите на домаќинствата, при умерен раст и на кредитите на претпријатијата. Во однос на валутната структура, растот во најголем дел е резултат на кредитите во странска валута (вклучително и кредити во денари со валутна клаузула), при помал позитивен придонес на кредитите во домашна валута. На крајот на јуни, вкупните кредити остварија раст во однос на крајот на првиот квартал, што е над очекуваното зголемување за вториот квартал на 2021 година, согласно априлската проекција.

Годишната стапка на раст на вкупните кредити во јуни изнесува 5,1% и ја надминува проектираната стапка на раст од 4,0% за вториот квартал на 2021 година, според априлската проекција. Од секторски аспект, растот во поголем дел произлегува од кредитите на домаќинствата, при позитивен придонес и од кредитите на претпријатијата. Во однос на валутната структура, кредитниот раст е резултат пред сè на зголемувањето на кредитите во домашна валута, при раст и на кредитите во странска валута (вклучително и денарските кредити со валутна клаузула).

Кредити на домаќинствата*

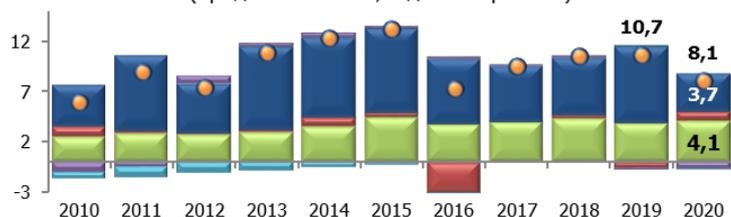
(придонеси во годишни промени, во п.п.)

- Автомобилски кредити
- Кредитни картички и негативни салда на тековни сметки
- Потрошувачки кредити
- Останати кредити
- Станбени кредити
- Кредити на домаќинствата, годишни промени, во %

Годишниот раст на кредитите на домаќинствата²¹ во јуни изнесува 8,8%, при раст и на станбените и на потрошувачките кредити.

(придонеси во п.п., годишни промени)

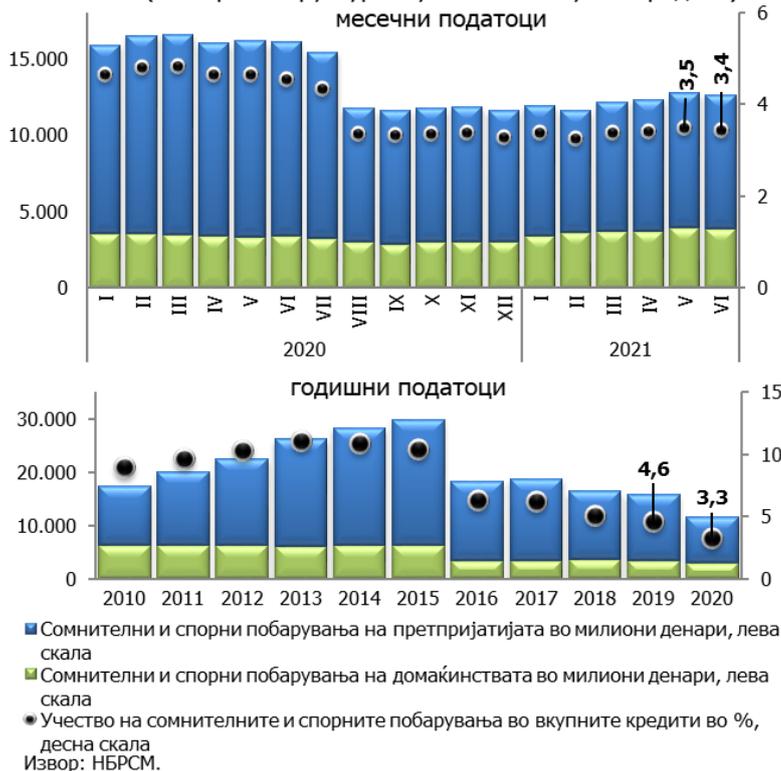

*не се вклучени кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд

²¹ Без кредитите на самостојните вршители на дејност со личен труд.

Сомнителни и спорни побарувања

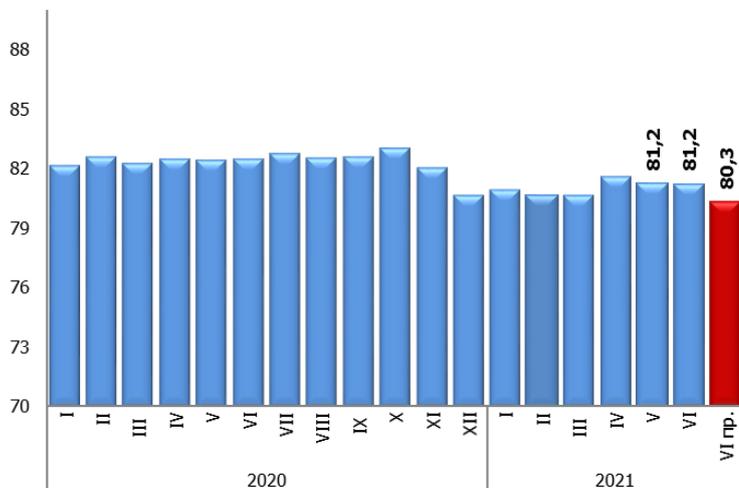
(секторска структура и учество во вкупни кредити)

Учеството на сомнителните и на спорните побарувања во вкупните кредити во јуни забележа минимален месечен пад од 0,1 п.п. и изнесуваше 3,4%. Гледано од аспект на секторската структура, и натаму најголем дел од вкупниот износ на нефункционални кредити произлегува од секторот „претпријатија“, додека учеството на нефункционалните кредити на секторот „домаќинства“ е значително помало.

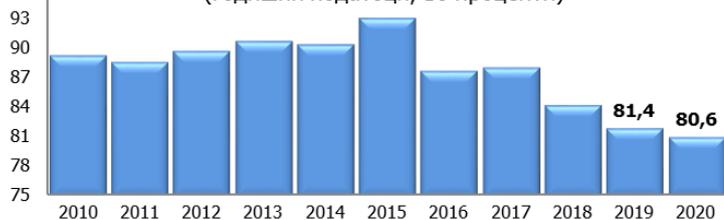
Сооднос помеѓу вкупните кредити и депозити

(месечни податоци, во проценти)

Показателот за искористеноста на депозитниот потенцијал на банките за кредитирање на приватниот сектор во јуни изнесува 81,2%, и засега е повисок во споредба со проектираната вредност на овој показател за крајот на вториот квартал од 2021 година (80,3%) во априлската проекција.

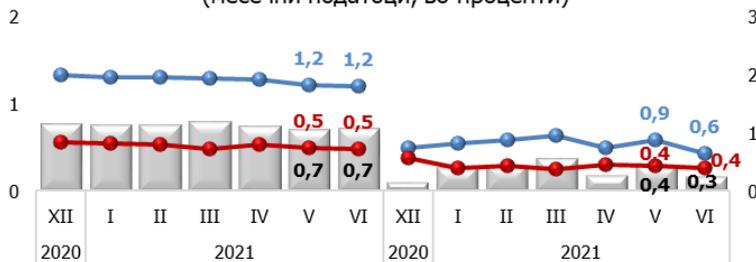
(годишни податоци, во проценти)

Извор: НБРСМ.

Каматни стапки на вкупните депозити

(месечни податоци, во проценти)

Каматен распон (во п.п.)

Каматна стапка на денарски депозити

Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

Кај каматните стапки на вкупните денарски и девизни депозити²², каматниот распон се задржа стабилен на нивото од 0,7 п.п., поради непроменетост кај овие каматни стапки. Кај **новопримените вкупни депозити**²³, каматниот распон се стесни на 0,3 п.п., при пад на денарската каматна стапка за 0,3 п.п., и непроменета девизна каматна стапка.

Каматни стапки на депозитите на домаќинствата

(месечни податоци, во проценти)

Каматен распон (во п.п.)

Каматна стапка на денарски депозити

Каматна стапка на девизни депозити

Извор: НБРСМ

Кај депозитите на домаќинствата, распонот меѓу каматните стапки на денарските и девизните депозити се прошири на 0,8 п.п., при минимален пад на каматната стапка на девизните депозити за 0,1 п.п.. **Каматниот распон кај новопримените депозити на домаќинствата** се стесни на 0,4 п.п., при минимален пад на каматната стапка на денарските и на девизните депозити за по 0,1 п.п..

²²Податоците за каматните стапки се дадени согласно со методолошките измени на НБРСМ од јуни 2018 година. Повеќе информации за методолошките измени може да се најдат на следнава врска: http://www.nbrm.mk/monetarna_statistika_i_statistika_na_kamatni_stapki.nspix.

²³Во однос на каматните стапки на новопримените депозити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новопримените депозити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новопримени депозити (којшто од месец во месец може да се менува) и нивната каматна стапка.

Каматни стапки на вкупните кредити, по сектори

— Каматна стапка на кредити на домаќинства

— Каматна стапка на кредити на претпријатија

Извор: НБРСМ

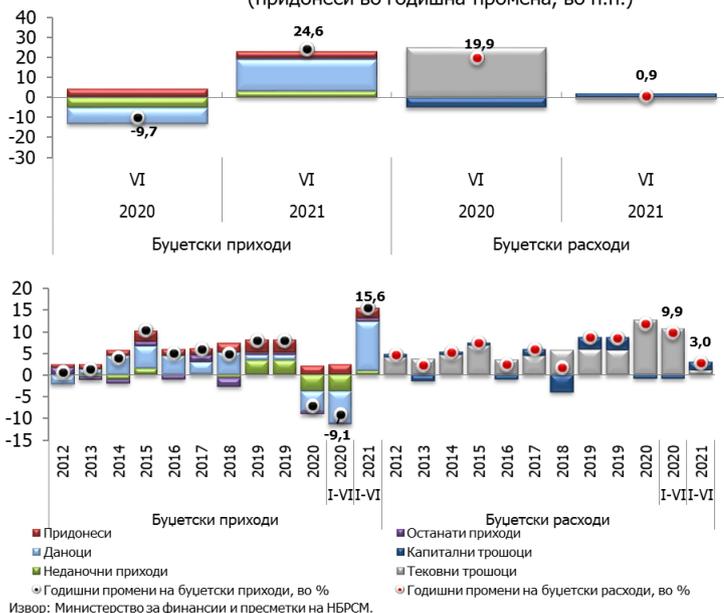
Во јули, каматните стапки на **вкупните кредити** на домаќинствата и претпријатијата се намалија во споредба со претходниот месец и изнесуваа 5,3% и 3,6%, соодветно. Кај **новоодобрените кредити**²⁴, во однос на претходниот месец каматните стапки на претпријатијата се зголемија за 0,1 п.п. и изнесува 3,4%, додека каматните стапки на домаќинствата се задржаа на нивото од 4,6%.

²⁴Во однос на каматните стапки на новоодобрените кредити треба да се има предвид дека за нив се карактеристични променливи движења. Променливоста на каматните стапки на новоодобрените кредити произлегува од фактот што тие се условени од обемот на новоодобрените кредити (кој може да се менува од месец во месец) и нивната каматна стапка.

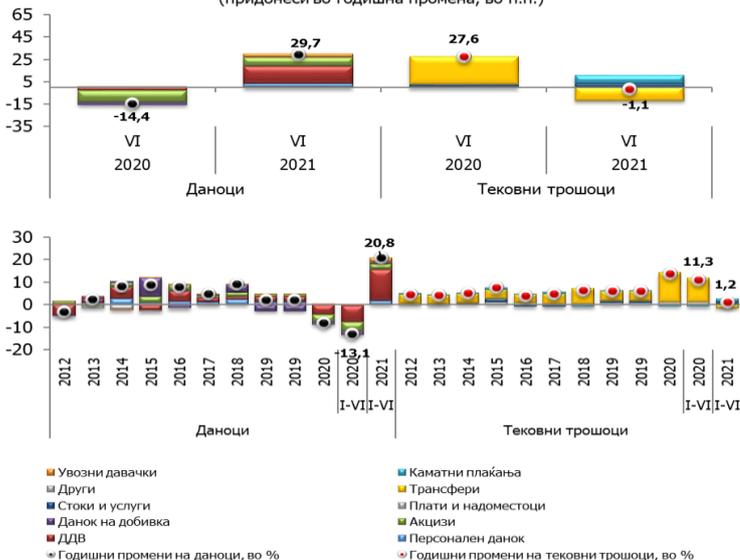
Во Буџетот на Република Северна Македонија (централниот буџет и буџетите на фондовите), во јуни 2021 година вкупните буџетски приходи и расходи забележаа раст од 24,6% и 0,9%, соодветно, на годишна основа. Високиот пораст кај буџетските приходи делумно се должи и на пониската споредбена основа од 2020 година, како одраз на влошената состојба во економијата поради здравствената криза предизвикана од КОВИД-19. Порастот на буџетските приходи во најголем дел е резултат на растот кај даноците (придонес од 15,6 п.п.), при раст и на придонесите, неданочните приходи и останатите приходи²⁵, коишто имаа позитивен придонес од 3,2 п.п., 3,2 п.п. и 1,0 п.п., соодветно. Притоа, даночните приходи во јуни беа повисоки за 29,7% на годишна основа и тоа во најголем дел како резултат на повисоките приливи од ДДВ. Растот на **буџетските расходи** во јуни 2021 година во целост произлегува од повисоките капитални трошоци, при намалување кај тековните трошоци (заради пониските трансфери²⁶).

Во периодот јануари – јуни 2021 година, вкупните буџетски приходи се повисоки за 15,6% во споредба со истиот период од претходната година. Најголем придонес за растот на буџетските приходи имаат повисоките даночни приходи. Од друга страна, вкупните буџетски расходи се повисоки за 3%, што главно се должи на повисоките капитални трошоци, при помал позитивен придонес и на тековните трошоци.

Буџетски приходи и расходи
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

Даноци и тековни трошоци
(придонеси во годишна промена, во п.п.)

²⁵ Останатите приходи вклучуваат капитални приходи, странски донации и приходи од наплатени заеми.

²⁶ Намалувањето на трансферите во јуни 2021 година, најмногу се поврзува со повисоката споредбена основа од истиот месец минатата година, кога беа исплатени субвенции за платите на фирмите погодени од кризата со коронавирусот.

Реализација на Буџетот, по категории

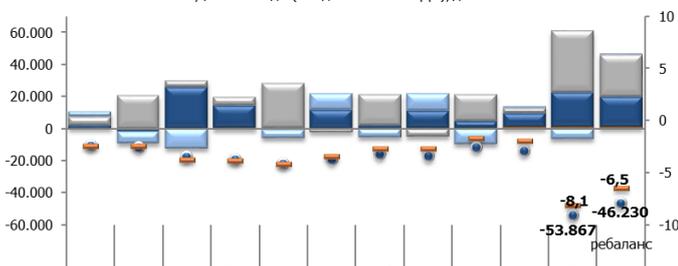
(централен Буџет и фондови), во проценти од годишен план*

*за 2021 година пресметките се направени во однос на ребалансот на Буџетот од јули.
Извор: Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

Во споредба со ребалансот²⁷ на Буџетот за 2021 година, остварувањето на буџетските приходи и расходи во периодот јануари – јуни 2021 година изнесува 45,4% и 43,4%, соодветно. Остварениот буџетски дефицит во износ од 15.697 милиони денари претставува 34% од планираниот дефицит за 2021 година.

Финансирање на буџетското салдо

* Позитивна промена: намалување депозити кај НБРСМ; негативна промена: зголемување депозити кај НБРСМ.
Извор: Министерство за финансии

Остварениот буџетски дефицит во периодот јануари – јуни 2021 година (15.697 милиони денари или 2,2% од БДП²⁸) во најголем дел е финансиран преку задолжување на државата во странство²⁹, а во помал дел и на домашниот пазар, при што депозитите на државата кај Народната банка забележаа зголемување.

²⁷ На 28 јули 2021 година е усвоен ребалансот на буџетот за 2021 година („Службен весник на РСМ“ бр. 171 од 28.7.2021 година).

²⁸ Во рамки на анализата, за номиналниот БДП за 2021 година се користат априлските проекции на Народната банка.

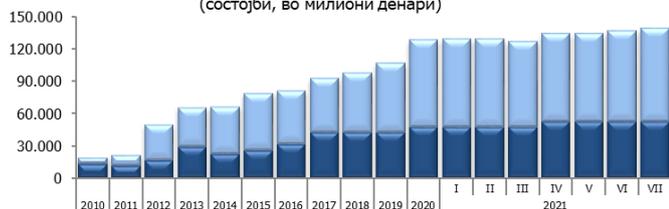
²⁹ Задолжувањето на државата на странскиот пазар во најголем дел се должи на издадената осма еврообврзница издадена на почетокот на март во вредност од 700 милиони евра и повлекувањето на втората транша од макрофинансиската помош од Европската Унија, на почетокот на јуни, во износ од 80 милиони евра, од вкупно 160 милиони евра макрофинансиска помош од Европската Унија за надминување на кризата предизвикана од корона-вирусот.

Државни хартии од вредност

(промени, во милиони денари)

(состојби, во милиони денари)

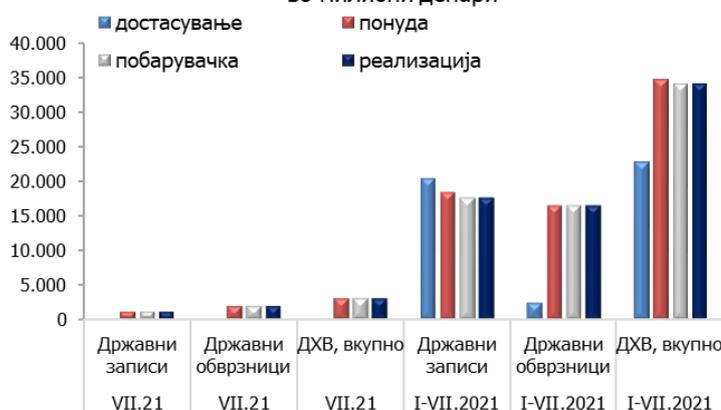

Извор: Министерство за финансии.

Во јули 2021 година, состојбата на издадените државни хартии од вредност³⁰ на примарниот пазар забележа пораст на месечна основа за 3.008 милиони денари и на крајот од месецот изнесуваше 139.212 милиони денари. Зголемувањето се должи на растот на дванаесетмесечните државни записи и на тригодишните и петнаесетгодишните државни обврзници, без валутна клаузула.

Аукции на државни хартии од вредност

во милиони денари

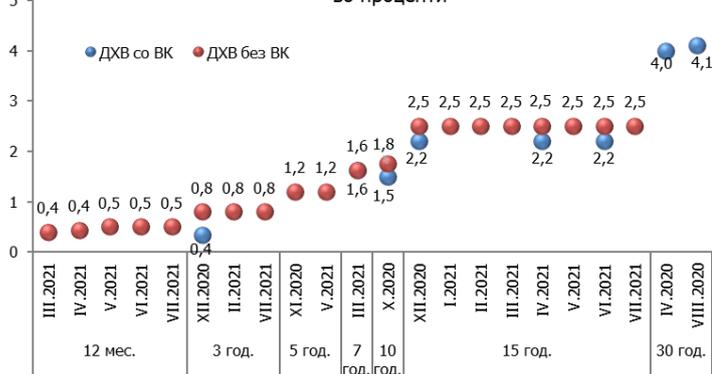

Извор: Министерство за финансии.

Новите емисии на државни хартии од вредност во јули 2021 година беа со рочност од дванаесет месеци, три и петнаесет години, при што интересот на пазарните учесници беше еднаков со понудениот износ. Во јули 2021 година, немаше достасување на претходно издадени државни хартии од вредност.

Каматни стапки на државни хартии од вредност

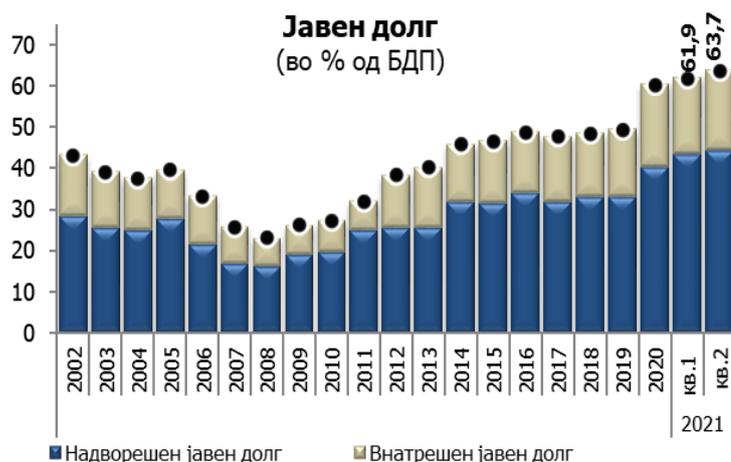
во проценти

Извор: Министерство за финансии.

На редовната аукција во јули Министерството за финансии ги задржа непроменети каматните стапки на новоиздадените дванаесетмесечни државни записи (0,5%), тригодишните државни обврзници без валутна клаузула (0,8%) и петнаесетгодишните државни обврзници без валутна клаузула (2,5%).

³⁰За 2021 година, според ребалансот на Буџетот од јули, планирано е нето домашно задолжување (континуирани државни хартии од вредност) на државата во износ од 18.450 милиони денари, односно раст на состојбата на државни хартии од вредност до ниво од 146.315 милиони денари.

На крајот на вториот квартал од 2021 година, јавниот долг³¹ изнесува 63,7% од БДП³², што е повисоко за 1,8 п.п. во споредба со претходниот квартал. Притоа, внатрешниот јавен долг е зголемен за 1,2 п.п. и на крајот на кварталот изнесува 19,7% од БДП, а надворешниот јавен долг е повисок за 0,7 п.п., при што изнесува 44,0% од БДП. Вкупниот државен долг во вториот квартал од годината е зголемен во однос на претходниот квартал за 1,8 п.п. и изнесува 55,3% од БДП, додека долгот на јавните претпријатија (гарантиран и негарантиран)³³ изнесува 8,4% од БДП.

■ Надворешен јавен долг   ■ Внатрешен јавен долг
• Вкупен јавен долг
Извор: Пресметки на НБРСМ врз основа на податоци од Министерството за финансии.

³¹Јавниот долг е дефиниран со Законот за јавен долг („Службен весник на РМ“ број 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019) според кој тој претставува збир на државниот долг и долгот на јавните претпријатија основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, како и трговските друштва коишто се во целосна или во претежна сопственост на државата или на општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје.

³²Во рамките на анализата, за номиналниот БДП за 2021 година се користени априлските проекции на Народната банка.

³³Согласно со измените во Законот за јавен долг од мај 2019 година негарантираниот долг на јавните претпријатија и акционерските друштва основани од државата или од општините, општините во Градот Скопје и Градот Скопје, се пресметува во јавниот долг („Службен весник на РМ“бр. 62/2005, 88/2008, 35/2011, 139/2014 и 98/2019).

Прилог 1: Индикативни категории за личната потрошувачка и бруто-инвестициите

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ЛИЧНАТА ПОТРОШУВАЧКА																	
	2018				2019				2020				2021				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	апр.	мај	јун.
	<i>реални годишни промени во %</i>																
Промет во трговија на мало*	5,8	8,9	9,4	10,5	7,6	8,8	12,0	13,8	1,0	-18,6	-15,7	-15,5	-1,3	18,3	22,1	20,7	12,9
Бруто приходи од ДДВ*	3,9	6,5	7,5	6,9	3,5	1,4	7,5	6,6	1,8	-20,0	-10,8	-4,2	2,9	36,6	38,0	43,2	30,1
Увоз на стоки за широка потрошувачка*	8,0	2,6	3,0	11,0	2,8	5,9	9,7	4,9	6,8	-12,5	-3,7	-9,6	3,2	25,9	41,8	16,0	19,9
Домашно производство на потрошни добра	6,1	-1,0	-0,1	5,6	0,5	-1,0	2,4	-2,0	-0,5	-22,4	-9,3	-12,1	-4,8	22,8	39,7	15,0	16,5
Кредити на население*	7,7	8,2	8,5	9,3	8,2	9,6	9,3	10,1	9,7	6,3	6,2	4,5	4,7	5,7	5,2	5,1	5,7
Просечна нето-плата*	3,4	4,7	3,9	5,4	2,2	2,4	3,5	4,2	10,0	4,6	7,0	4,7	2,0	-	7,2	5,7	-
Приватни нето-трансфери*	5,6	9,2	4,3	2,1	-2,2	-4,7	5,7	2,2	-2,7	-40,1	-36,6	-11,6	8,3	-	-	-	-
Пензии*	2,1	3,4	2,6	4,4	4,1	2,2	3,9	2,1	5,7	6,2	5,3	5,4	2,3	0,3	1,0	-1,7	1,7

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.

ИНДИКАТИВНИ КАТЕГОРИИ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ																	
	2018				2019				2020				2021				
	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	Кв.3	Кв.4	Кв.1	Кв.2	апр.	мај	јун.
	<i>реални годишни промени во %, освен за СДИ промените на реалните износи се во милиони денари</i>																
Увоз на средства за работа*	19,1	20,2	10,5	11,6	2,0	4,8	12,7	6,7	0,9	-34,6	-3,0	4,3	8,9	64,2	134,8	66,4	25,8
Извршени градежни работи**	-39,6	0,9	-10,0	14,6	15,1	-3,3	3,0	5,3	6,3	-5,1	3,0	2,3	-1,1	-	-2,1	5,5	-
Домашно производство на капитални производи	19,3	24,2	16,0	5,7	12,3	-2,9	10,7	7,1	-5,7	-46,0	-9,0	1,0	-13,2	49,3	209,8	44,0	-1,6
Државни капитални инвестиции*	-65,0	-39,5	-10,7	-34,1	-11,1	62,7	26,3	66,5	23,8	-34,4	26,0	-20,7	94,2	3,7	-36,1	21,6	45,4
Директни инвестиции***	8572,0	5779,6	3761,2	8336,9	-11081,9	-2571,9	5347,7	-6986,1	4746,0	-2203,6	-5586,9	-6856,1	-10040,3	-	-	-	-
Долгорочни кредити на претпријатија*	2,0	4,7	6,6	5,9	4,9	4,8	2,6	6,4	4,1	8,2	11,5	5,8	7,3	2,5	5,1	4,5	2,5

*реалните стапки на раст се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните стапки на раст со годишната инфлација, мерена според трошоците на живот.

**реалните стапки на раст се добиени со користење на стапката на раст на дефлаторот на трошоците во градежништвото за нови објекти за домување.

***реалните износи се пресметани од НБРСМ, со делење на номиналните износи со нивото на индексот на потрошувачките цени (база година: 2020=100).

Извор: Државен завод за статистика, Министерство за финансии и пресметки на НБРСМ.